বিষয়: 'ভোগবটোৰাকা' গল্পৰ বিশ্লেষণাত্মক আলোচনা

ভোগবটোৰাকা — নগেন্দ্ৰনাৰায়ণ চৌধুৰী

আধুনিক যুগৰ প্ৰতিষ্ঠিত লেখক নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰী প্ৰগতিবাদী বিশিষ্ট গল্পলেখক হিচাপে পৰিচিত; আধুনিক আলোচনীৰ সম্পাদক হিচাপেও চৌধুৰীৰ ইতিহাস স্বীকৃত আসন এখন আছে। চৌধুৰী প্ৰগতিবাদী সাম্যবাদী লেখক; এইবাবে কথাৰে সমাজৰ প্ৰতিচ্ছবি হৈছে তেওঁৰ গল্পত মানুহৰ আৰু সমাজৰ আধুনিক আলোচনী কৃপা দিয়াত উদ্দেশ্য ৰাখিছে।

নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীৰ 'ভোগবটোৰাকা' গল্পটোৰ বিষয়বস্তু কিছু পৰিমাণে 'হিমবোল' গল্পৰ অনুৰূপী। অৱশ্যে ভোগবটোৰাকা গল্পত এটা পৃথক আৰু নতুন তাৎপৰ্য আছে। জীৱনত কিমান প্ৰাপ্তিহীনতা, কিমান প্ৰলোভন আৰু অপ্ৰাপ্তিৰ তাড়নাত জীৱনৰ সুখ দুখ নিৰ্ভৰ কৰে এক মানুহক কেনেকৈ দুখবিলাসী পাপপুণ্যৰ আৰু হেৰাবিলাসী বিষয়ে অৱস্থান আৰু উত্থান ঘটায়— সূক্ষ্মভাৱে দেখুৱালে বিশ্লেষণৰ বাবেই এই ভোগবটোৰাকা গল্পটো মনস্তাত্ত্বিক ধৰণৰ বিশ্লেষণৰ বাবেই বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ গল্প হিচাপে গণ্য হ'ব পাৰে।

'ভোগবটোৰাকা' গল্পত কিছুমান উপন্যাসৰ কাহিনীৰ দৰে দীৰ্ঘকাল কিম্বা আৰু বহুস্থান আছে। এই গল্পত পাত্ৰ মুখ্যচৰিত্ৰৰ সংখ্যা অধিক আৰু সমাজৰ ঐক্য সম্পৰ্কীত পূৰ্বেই নাই। কিন্তু নগেন্দ্ৰ নাৰায়ণ চৌধুৰীৰ সূক্ষ্মশীলতাই এইবোৰ কাহিনীক নিটোল ৰূপ দিব পাৰে বাবেই ভোগবটোৰাকা গল্পত অলপো ঐক্য বিচ্ছিন্ন নহ'ল। দুই এই কথাই কথা গল্পত অনেক সুন্দৰ আকৰ্ষণ পালে তই। আৰু হেমন্তৰ মাজত অধ্যেৰ্য আক্ৰিবৰ পাৰে, নিজৰ আক্ৰিষণত চাকৰি কৰি চাকৰিত উন্নতি ধনী হোৱাৰ পিছত আক্ৰিষণত তিনি মাহৰ ছুটী লৈ হেমন্ত সুন্দৰ ঘৰলৈ ঘূৰি আহিছে। এইদৰে গল্পটো বিষয়বস্তুক পাঠকে দেখা যায় যে, ভোগবটোৰাকা গল্পত বিষয়বস্তু এক বিভূতি আছে। দেশৰ পাতা, দেশান্তৰলৈ আৰু বহু বছৰ এক বিভূতি আছে। স্থান আৰু কোনো সময়ৰো এক বিভূতি আছে। স্থান আৰু বহুলৰ বিভূতি আৰু অনেক ক্ষেত্ৰত কাহিনীৰ মোগ সূত্ৰত বাধা লোকসকলে অৱশ্যেই সমান নাই।

ভোগবটোৰাকা গল্পৰ বিষয়বস্তু বিভিন্ন দিশত

ধন বস্তু কিন্তু অসংলগ্ন আৰু অপ্ৰকৃত নহয়।
ধনৰ দিশত মানুহৰ হৃদয় বৃত্তিৰ মনস্তাত্ত্বিক সম্পৰ্ক
কি নিবিড় ভাৱে জড়িত হৈ থাকে; এইখিনি কথাৰ বিশ্লেষণ
তাস বৰ্ণোৱাবা গল্পৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য। যেনে অৰ্থ
অভাৱত ভুগি মৰণৰ পথত হেমন্তৰ বন্ধুবৰ্গ, মিতিৰ
কুটুম্বে হেমন্তৰ ওপৰত অকণো গুৰুত্ব দিয়া নাছিল।
গল্পটোত কোৱা হৈছে— 'টকা থকা বুলি শুনিলে
আমৰে ঘৰ ধৰা আত্মীয়তা বা বন্ধুত্ব থাঁহি আহি
চিকুণ কৰা মানুহৰ স্বভাৱ। এইখিনি কথাকে গল্প
কাহিনীৰ মাজেদি অনেক চৰিত্ৰৰ দ্বাৰা সত্যমূলক
প্ৰমাণ কৰি দেখুওৱা হৈছে। কিন্তু যি ধনৰ
লোভে মানুহক অন্ধ কৰে হিতাহিত জ্ঞান
খৰ্ব কৰে আৰু বিৱেক বোধত তিৰাতি ঘটায়,
সেই ধনৰ প্ৰতি নিৰ্মোহ হৈ ধনৰ প্ৰতি এটা
বিশেষ মনোভাব গঢ়ি তুলিব পাৰিলে ধনে মানুহক
পশু কৰাৰ পৰিৱৰ্তে দেৱতা সদৃশ কৰি তোলে।
এই বিশেষ দৃষ্টিভংগী সম্পূৰ্ণ নতুন বিশ্লেষণ এটা
আছে তাসবৰ্ণোৱাবা গল্পত। হেমন্তই বিদেশত গৈ নিজ
প্ৰতিভা আৰু যোগ্যতাৰে প্ৰচুৰ ধন ঘটি ধনী হৈ ধনৰ
দ্বাৰা নিজৰ বিবেকক পৰিচালিত হ'বলৈ নিদিছিল।
বৰং অৰ্জিত ধনেৰে কৰকণমেক সহস্ৰ আতুৰ দুখীৰ
কৰি অভাৱমনত এক মানৱীয় অনুভূতি সুলভ
সুখ শান্তি প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈহে যত্ন কৰিছিল।
আনকি নিজৰ পত্নী কুমুদিনী, ভনীয়েক কমলিনী
আনকে অবহেলাৰে সম্পদ বুলি মতা আতঙ্কাৰ্থ
আৰু কৰকণমেক সহস্ৰ ধনৰ সংকীৰ্ণতা আৰু
দুৰ্বিষহ কঢ়তা ভাৱি দেখুৱাই দিছিল যে, ধন জীৱনত
থাকে প্ৰয়োজনীয়; কিন্তু জীৱনৰ লক্ষ্য নহয়। জীৱনৰ
লক্ষ্য জীৱনেই আৰু যদি তাতকৈ কিব লাগে; তেন
হলে কিব লাগিব- জীৱনৰ লক্ষ্য উচ্চতৰ আদৰ্শ।
এনে গভীৰ আৰু উচ্চ জীৱন বোধৰ অধিকাৰী বাবেই
হেমন্তৰ উচ্চ জীৱনাদৰ্শ প্ৰকাশ পাইছে গল্পটোত
একেবাৰে স্পষ্টত। জৈৱিক সম্পত্তি হাস কৰাত
অসমত হেমন্তই দৈৰ্ঘ্যচ্ছিল- কাৰণ, জনতাত মানবন্ধু।

টকা-পইচা মোৰ অৰ্থ উপাৰ্জন হৈছে সেইবিলাক সেইবোৰ প্ৰয়োজন আৰু সুখ আনন্দলৈ প্ৰিয় হ'লো বনমালীয়ে ক'লে, কেনেকৈ কি লাগে? লিচুক ঢেউ মাতি ক'লে— 'তুমি কি নিবা বেশ্যা। মোক লাগে যে এই অৰ্ললিত লাগে? হেমন্তৰ বনমালিনী কথা তথাপি ক'বাবে জীৱনৰ আদৰ্শ কি মোক দিন যে, জীৱনত সুখ শান্তিতকৈ উৰ্দ্ধত নহয়; এনেদৰে মনস্তাত্ত্বিক চিত্ৰ-সফল আসনবহোৱা হ'ল।

অৰুণদত্তৰ ধৰ্মজ্ঞ আৰু অভিনৱতাৰ বাবেই ভোগ বৰোৱাবা গল্পত চৰিত্ৰবো বিকাশ স্পষ্ট হৈ পৰিছে। গল্পটোৰ নায়ক হেমন্তৰ জীৱনত এক গতিশীলতা আছে আৰু এই গতিশীলতাৰ লগত জড়িত হৈ আছে চাৰিত্ৰিক দৃঢ়তা, চিন্তাধাৰা; সততা আৰু উচ্চতৰ আদৰ্শ যুক্ত শিক্ষিত জীৱনবোধ। সেইবাবে বনমালীয়ে শতত তেলাই গ'ল যদিও উচ্চতৰ অভিমান কৰি স্বকীয় সততা, শ্ৰম, নিষ্ঠা আৰু বিবেক বোধক তেওঁ বিসৰ্জন নিদিলে। কঠোৰ শ্ৰম, নিষ্ঠা, দৃঢ়তা আৰু আদৰ্শৰ অনুকৰণ তথা অনুশীলনেৰে হেমন্তৰ চৰিত্ৰ বিকাশশীল হৈ উঠিল। সেইদৰে শৰৎ, আয়েশা কমলিনী আৰু কুমুদিনী চৰিত্ৰবো মনস্তাত্ত্বিক বিশ্লেষণ আসনবহোৱা হৈছে।

ভোগ বৰোৱাবা গল্পৰ বৰ্ণনাৰ জটিলতা নাই; কিন্তু ভাষাৰ সাবলীলতা আছে। সেইদৰে স্থান আৰু কালৰ চিত্ৰ আছে কিন্তু ঘটনাৰ ঐক্য বিনষ্ট হোৱা নাই। আনহাতে প্ৰগতিমুখী চেতনা আৰু চৰিত্ৰৰ মনস্তাত্ত্বিক সংঘাতেই 'ভোগ-বৰোৱাবা গল্পটো সুসমৃদ্ধ কৰি তুলিছে।।